Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 2. junija 2022*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Ukrepi na področju dednega prava – Uredba (EU) št. 650/2012 – Člena 13 in 28 – Veljavnost izjave o odpovedi dediščini – Dedič, ki ima prebivališče v državi članici, ki ni država članica sodišča, ki je pristojno za odločanje o dedovanju – Izjava, dana pred sodiščem države članice kraja običajnega prebivališča tega dediča“

V zadevi C-617/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (višje deželno sodišče v Bremnu, Nemčija) z odločbo z dne 11. novembra 2020, ki je na Sodišče prispela 20. novembra 2020, v postopku, ki sta ga začela

T. N.,

N. N.,

ob udeležbi

E. G.,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis, M. Ilešič (poročevalec), D. Gratsias in Z. Csehi, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za špansko vlado L. Aguilera Ruiz, agent,

– za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z G. Grecom, avvocato dello Stato,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo sprva S. Grünheid, W. Wils in M. Wilderspin, nato S. Grünheid in W. Wils, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 20. januarja 2022

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 13 in 28 Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL 2012, L 201, str. 107).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka, ki sta ga začela T. N. in N. N. v zvezi z zahtevo za izdajo skupnega potrdila o dedovanju glede zapuščine W. N., moža E. G. in strica T. N. in N. N. (v nadaljevanju: nečaka zapustnika).

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 7, 32 in 67 Uredbe št. 650/2012 je navedeno:

„(7) Pravilno delovanje notranjega trga bi bilo treba omogočiti z odpravo ovir za prosto gibanje oseb, ki se danes srečujejo s težavami pri uveljavljanju svojih pravic pri dedovanju s čezmejnimi posledicami. V evropskem območju pravice morajo imeti državljani možnost vnaprej urediti svoje dedovanje. Učinkovito je treba zagotavljati pravice dedičev in volilojemnikov, drugih oseb, ki so blizu zapustniku, ter upnikov zapuščine.

[…]

(32) Da bi olajšali položaj dedičev in volilojemnikov, ki nimajo običajnega prebivališča v državi članici, v kateri se obravnava ali se bo obravnavalo dedovanje, bi morala ta uredba vsem osebam, ki lahko po pravu, ki se uporablja za dedovanje, dajo izjave o sprejemu dediščine, volila ali nujnega deleža ali odpovedi dediščini, volilu ali nujnemu deležu ali omejitvi svoje odgovornosti za zapustnikove dolgove, omogočiti, da dajo takšne izjave v obliki, določeni s pravom države, v kateri imajo običajno prebivališče, pred sodišči te države članice. To ne bi smelo pomeniti, da takšnih izjav ni mogoče dati pred drugimi organi v tej državi članici, ki so v skladu z nacionalnim pravom pristojni za sprejemanje izjav. Osebe, ki se bodo odločile za možnost, da dajo izjavo v državi članici, v kateri imajo običajno prebivališče, bi morale sodišče ali organ, ki obravnava ali bo obravnaval dedovanje, same obvestiti o obstoju takšnih izjav v roku, ki ga določa pravo, ki se uporablja za dedovanje.

[…]

(67) Za hitro, nemoteno in učinkovito urejanje dedovanja s čezmejnimi posledicami v Evropski uniji bi moral imeti dediči, volilojemniki, izvršitelji oporoke ali upravitelji zapuščine možnost, da zlahka dokažejo svoj status in/ali uveljavlja svoje pravice in pooblastila v drugi državi članici, na primer v državi članici, v kateri je zapuščina. […]“

4 Poglavje II te uredbe, naslovljeno „Pristojnost“, med drugim vsebuje člena 4 in 13.

5 Člen 4 navedene uredbe, naslovljen „Splošna pristojnost“, določa:

„Sodišča države članice, v kateri je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče, so pristojna za odločanje o celotnem dedovanju.“

6 Člen 13 iste uredbe, naslovljen „Sprejem ali odpoved dediščini, volilu ali nujnemu deležu“, določa:

„Poleg sodišča, ki je pristojno za odločanje o dedovanju v skladu s to uredbo, so sodišča države članice običajnega prebivališča katere koli osebe, ki lahko po pravu, ki se uporablja za dedovanje, pred sodiščem poda izjavo o sprejemu dediščine, volila ali nujnega deleža ali o odpovedi dediščini, volilu ali nujnemu deležu ali izjavo o omejitvi odgovornosti zadevne osebe za obveznosti, ki izhajajo iz zapuščine, pristojna sprejeti takšno izjavo, če se po pravu te države članice takšne izjave lahko dajo pred sodiščem.“

7 Poglavje III Uredbe št. 650/2012, naslovljeno „Pravo, ki se uporablja“, med drugim vsebuje člene 21, 23 in 28.

8 Člen 21 te uredbe, naslovljen „Splošno pravilo“, v odstavku 1 določa:

„Če v tej uredbi ni določeno drugače, je pravo, ki se uporablja za celotno dedovanje, pravo države, v kateri je imel zapustnik ob smrti običajno prebivališče.“

9 Člen 23 navedene uredbe, naslovljen „Področje uporabe prava, ki se uporablja“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Pravo, določeno v skladu s členom 21 ali členom 22, ureja celotno de[d]ovanje.

2. To pravo ureja zlasti:

[…]

(e) prehod premoženja, pravic in obveznosti, ki sestavljajo zapuščino, na dediče in, če je ustrezno, volilojemnike, skupaj s pogoji in učinki sprejema dediščine ali volila ali odpovedi dediščini ali volilu;

[…]“

10 Člen 28 iste uredbe, naslovljen „Veljavnost glede oblike izjave o sprejemu dediščine ali odpovedi dediščini“, določa:

„Izjava o sprejemu dediščine, volila ali nujnega deleža oziroma odpovedi dediščini, volilu ali nujnemu deležu oziroma izjava o omejitvi odgovornosti osebe, ki da izjavo, je veljavna glede oblike, če je […] njihova oblika [v] skladu z zahtevami:

(a) prava, ki se uporablja za dedovanje v skladu s členom 21 ali členom 22, ali

(b) prava države, v kateri ima oseba, ki da izjavo, običajno prebivališče.“

Nemško pravo

11 Člen 1942 Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: BGB), naslovljen „Prehod zapuščine in odpoved dediščini“, določa:

„1. Zapuščina preide na upravičenega dediča ob upoštevanju njegove pravice do odpovedi dediščini (prehod zapuščine).

[…]“

12 Člen 1943 BGB, naslovljen „Sprejem dediščine in odpoved dediščini“, določa:

„Dedič se ne more več odpovedati dediščini, če jo je sprejel ali če se je iztekel rok za odpoved dediščini; po izteku roka se šteje, da je bila dediščina sprejeta.“

13 Člen 1944 BGB z naslovom „Rok za odpoved dediščini“ določa:

„1. Dediščini se je mogoče odpovedati le v roku šestih tednov.

2. Rok začne teči, ko dedič izve za prehod zapuščine in razlog, na podlagi katerega je poklican k dedovanju. […]

3. Rok znaša šest mesecev, če je imel zapustnik zadnje prebivališče izključno v tujini ali če je dedič ob začetku teka roka prebival v tujini.“

14 Člen 1945 BGB z naslovom „Oblika odpovedi dediščini“ določa:

„Odpoved dediščini se opravi z izjavo pri zapuščinskemu sodišču; izjava se poda z vpisom v zapisnik zapuščinskega sodišča ali v verodostojno overjeni obliki.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

15 W. N., nizozemski državljan, ki je imel zadnje običajno prebivališče v Nemčiji, je umrl 21. maja 2018 v Bremnu (Nemčija).

16 E. G., ki je bila žena W. N. in ki stalno prebiva v Nemčiji, je 21. januarja 2019 pri Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu, Nemčija), sodišču, pristojnem za odločanje o dedovanju po W. N., zaprosila za izdajo potrdila o dedovanju, v skladu s katerim naj bi zapuščino W. N. dedovali, na podlagi zakona, ona v tričetrtinskem deležu in nečaka zapustnika, ki prebivata na Nizozemskem, vsak v osminskem deležu.

17 To sodišče je z dopisom z dne 19. junija 2019 nečaka zapustnika obvestilo o tem, da poteka zapuščinski postopek v zvezi z dedovanjem na podlagi zakona, in od njiju zahtevalo, naj mu predložita nekatere dokumente za ureditev zapuščinske zadeve.

18 Nečaka zapustnika sta 13. septembra 2019 pri rechtbank Den Haag (okrožno sodišče v Haagu, Nizozemska) podala izjavo o odpovedi dediščini po zapustniku, ki je bila 30. septembra vpisana v tamkajšnji zapuščinski register.

19 Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) je z dopisom z dne 22. novembra 2019 nečakoma zapustnika posredovalo zahtevo za izdajo potrdila o dedovanju in ju pozvalo, naj predložita svoja stališča.

20 Nečaka zapustnika sta z dopisom z dne 13. decembra 2019 – sestavljenim v nizozemščini – Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) predložila kopije listin, ki jih je v zvezi z njunima izjavama o odpovedi dediščini po zapustniku izdalo rechtbank Den Haag (okrožno sodišče v Haagu). Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) je z dopisom z dne 3. januarja 2020 nečakoma zapustnika sporočilo, da njunih dopisov, vključno s predloženima listinama, ni bilo mogoče upoštevati, ker niso bili prevedeni v nemščino.

21 N. N. je z dopisom z dne 15. januarja 2020, sestavljenim v nemščini, Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) obvestil, da sta se on in njegov brat dedovanju po zapustniku odpovedala, da so izjavo o odpovedi dediščini v nizozemščini v skladu s pravom Unije evidentirali pristojni sodni organi in da zato prevod zadevnih dokumentov v nemški jezik ni potreben. To sodišče je v odgovoru na ta dopis opozorilo, da je treba zadevne upoštevne listine prevesti in spoštovati roke, določene za odpoved dediščini.

22 Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) je s sklepom z dne 27. februarja 2020 ugotovilo dejstva, potrebna za izdajo potrdila o dedovanju, v skladu z zahtevo E. G. in razsodilo, da se šteje, da sta nečaka zapustnika dediščino sprejela.

23 Zadnjenavedena sta ta sklep izpodbijala in zaprosila za podaljšanje roka za predložitev dodatnih dokazov. Tako sta 30. julija 2020 Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) predložila barvno kopijo listin, ki jih je izdalo rechtbank Den Haag (okrožno sodišče v Haagu), in njihov prevod v nemščino. Ker jima je Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) očitalo, da niso bili predloženi originali teh listin, so mu bili 17. avgusta 2020 predloženi še ti.

24 Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) je s sklepom z dne 2. septembra 2020 pritožbo zavrnilo in zadevo posredovalo predložitvenemu sodišču, Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (višje deželno sodišče v Bremnu, Nemčija), pri čemer je ugotovilo, da se glede na to, da se nečaka zapustnika dediščini po zapustniku nista odpovedala v predpisanem roku, šteje, da sta dediščino sprejela. Da bi bila izjava o odpovedi dediščini veljavna, naj ne bi zadostovalo, da je pristojno nemško sodišče zgolj obveščeno o tej izjavi, dani pred zadevnim nizozemskim

sodiščem, ali da se mu pošljejo kopije upoštevnih listin, ampak naj bi se zahtevalo, da ima na voljo upoštevne izvirnike listin. Te pa naj bi pristojno nemško sodišče prejelo šele po izteku šestmesečnega roka iz člena 1944(3) BGB.

25 Predložitveno sodišče se sprašuje, katere zahteve morajo biti – če dedič poda izjavo o odpovedi dediščini v skladu s členoma 13 in 28 Uredbe št. 650/2012 pred pristojnim sodiščem kraja svojega običajnega prebivališča – izpolnjene za to, da se za to izjavo, ki jo je na podlagi prava, ki se uporablja za dedovanje, treba pred sodiščem, pristojnim za odločanje o dedovanju, podati v določenem roku, šteje, da je bila podana pravočasno.

26 Predložitveno sodišče v zvezi s tem poudarja, da v Nemčiji obstajajo razhajanja v pravni teoriji in sodni praksi glede veljavnosti izjave o odpovedi dediščini, podane pred sodiščem države članice, ki ni sodišče, ki je načeloma pristojno za odločanje o dedovanju. V skladu s prvo smerjo, ki naj bi bila večinska, že podajanje take izjave pred sodiščem države članice običajnega prebivališča dediča vodi v veljavnost te izjave pred sodiščem, pristojnim za odločanje o dedovanju.

27 V skladu z drugo smerjo naj bi bila izjava o odpovedi dediščini veljavna le, če je bila sodišču, pristojnemu za odločanje o dedovanju, predložena v ustrezni obliki oziroma je bilo to sodišče o njej vsekakor obveščeno. V zvezi s tem naj bi bilo iz uvodne izjave 32 Uredbe št. 650/2012 razvidno, da za zakonodajalca Unije taka izjava učinkuje šele po tem, ko je bilo to sodišče o njej obveščeno. Vendar predložitveno sodišče pojasnjuje, da člen 13 Uredbe št. 650/2012 v nasprotju z nemškim pravom ne določa obveznosti sodišča države članice običajnega prebivališča dediča, da o izjavi o odpovedi dediščini, ki je bila podana pred njim, obvesti sodišče, ki je pristojno za odločanje o dedovanju.

28 Predložitveno sodišče navaja, da če bi se sledilo smeri iz točke 26 te sodbe, bi se v zadevi v glavni stvari zadevna izjava o odpovedi dediščini štela za veljavno od dneva, ko sta jo nečaka zapustnika podala pri rechtbank Den Haag (okrožno sodišče v Haagu), to je 13. septembra 2019. Zato bi bil v tem primeru šestmesečni rok, ki je v členu 1944(3) BGB določen za odpoved dediščini in ki začne teči od dneva, ko dedič izve za prehod zapuščine, s strani nečakov zapustnika spoštovan.

29 V skladu z drugo smerjo, navedeno v točki 27 te sodbe, bi bila veljavnost zadevne izjave o odpovedi dediščini lahko odvisna od datuma, ko se je sodišče, pristojno za odločanje o dedovanju, s to izjavo seznanilo. Vendar naj bi se postavljalo vprašanje, katere formalne zahteve morajo biti izpolnjene za veljavnost take izjave, in zlasti vprašanje, ali zadostuje, da je sodišče, pristojno za odločanje o dedovanju, obveščeno o obstoju take izjave, da se mu predložijo kopije upoštevnih listin oziroma da se mu sporočijo informacije v jeziku te izjave, ali pa je treba temu sodišču predložiti izvirnike listin v zvezi z odpovedjo dediščini, ki jih je izdalo sodišče druge države članice, in overjen prevod v jezik sodišča, pristojnega za odločanje o sporu.

30 V teh okoliščinah je Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (višje deželno sodišče v Bremnu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali izjava o odpovedi dediščini, ki jo dedič poda na sodišču države članice, pristojnem glede na njegovo običajno prebivališče, v skladu s tam veljavnimi zahtevami glede oblike, nadomesti izjavo o odpovedi dediščini, ki se poda na sodišču druge države članice, pristojnem za dedovanje, tako da izjava velja kot veljavno dana v trenutku, ko je dana (substitucija)?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

Ali se poleg izjave o odpovedi dediščini, dane v veljavni obliki na sodišču, pristojnem za običajno prebivališče osebe, ki se odpoveduje dediščini, za veljavnost izjave zahteva, da ta oseba o dani izjavi obvesti sodišče, pristojno za dedovanje?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, odgovor na drugo pa pritrdilen:
   (a) Ali se za začetek veljavnosti izjave o odpovedi dediščini, zlasti pa zaradi upoštevanja rokov, ki veljajo v kraju sodišča, pristojnega za dedovanje, pri podajanju zadevne izjave zahteva, da se to sodišče nagovori v uradnem jeziku kraja njegove sodne pristojnosti?
   (b) Ali se za začetek veljavnosti izjave o odpovedi dediščini, zlasti pa zaradi spoštovanja rokov, ki veljajo v kraju sodišča, pristojnega za dedovanje, pri dajanju zadevne izjave zahteva, da se temu sodišču dokumenti, ki jih je v zvezi z odpovedjo izdalo sodišče, pristojno za običajno prebivališče osebe, ki se odpoveduje dediščini, predložijo v izvirniku skupaj s prevodom?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

31 V skladu s ustaljeno sodno prakso Sodišča mora Sodišče v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem iz člena 267 PDEU nacionalnemu sodišču podati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena (sodba z dne 26. oktobra 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, točka 34 in navedena sodna praksa).

32 Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na zahteve, ki morajo biti izpolnjene za to, da se izjava o odpovedi dediščini v smislu členov 13 in 28 Uredbe št. 650/2012, podana pred sodiščem države običajnega prebivališča dediča, ki se dediščini odpoveduje, šteje za veljavno. V zvezi s tem si predložitveno sodišče zlasti zastavlja vprašanje, ali ter – če da – kdaj in kako je treba o taki izjavi obvestiti sodišče, ki je pristojno za odločanje o dedovanju.

33 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da sta nečaka zapustnika 13. septembra 2019 izjavila, da se dediščini po zapustniku odpovedujeta, pred sodiščem države članice svojega običajnega prebivališča, in sicer pred rechtbank Den Haag (okrožno sodišče v Haagu, Nizozemska). Nečaka zapustnika sta 13. decembra 2019 z dopisom, sestavljenim v nizozemščini, nemško sodišče, ki je pristojno za odločanje o dedovanju, obvestila o obstoju te izjave in priložila kopije listin, ki jih je izdalo nizozemsko sodišče. Nemško sodišče sta o obstoju navedene listine ponovno obvestila 15. januarja 2020, vendar tokrat z dopisom, sestavljenim v nemškem jeziku. Prevod listin, ki jih je izdalo nizozemsko sodišče, v nemški jezik in izvirniki teh listin pa naj bi na nemško sodišče prispeli šele 17. avgusta 2020, torej po izteku roka, določenega s pravom, ki se uporablja za dedovanje.

34 V teh okoliščinah je treba šteti, da predložitveno sodišče z vprašanji, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 13 in 28 Uredbe št. 650/2012 razlagati tako, da se izjava o odpovedi dediščini, ki jo je dedič podal pred sodiščem države članice svojega običajnega prebivališča, šteje za veljavno glede oblike, če so bile izpolnjene formalne zahteve, ki veljajo pred tem sodiščem, ne da bi bilo za to veljavnost potrebno, da izpolnjuje formalne zahteve, določene s pravom, ki se uporablja za dedovanje.

Vsebinska presoja

35 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze določbe prava Unije, ki se za opredelitev svojega smisla in obsega ne sklicuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati avtonomno in enotno v celotni Uniji, in sicer ob upoštevanju ne le besedila te določbe, ampak tudi njenega okvira in cilja, ki se uresničuje z zadevno ureditvijo (sodbi z dne 1. marca 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, točka 32, in z dne 9. septembra 2021, UM (Pogodba o prenosu lastninske pravice *mortis causa*), C-277/20, EU:C:2021:708, točka 29).

36 Na prvem mestu, glede besedila zadevnih določb in njihovega okvira je treba opozoriti, da je člen 13 Uredbe št. 650/2012 del poglavja II te uredbe, ki ureja vse pristojnosti v dednih zadevah. V skladu s to določbo so poleg sodišča, ki je pristojno za odločanje o dedovanju v skladu z navedeno uredbo, tudi sodišča države članice običajnega prebivališča katere koli osebe, ki lahko po pravu, ki se uporablja za dedovanje, poda izjavo o sprejemu dediščine, volila ali nujnega deleža oziroma o odpovedi dediščini, volilu ali nujnemu deležu ali izjavo o omejitvi odgovornosti zadevne osebe za obveznosti, ki izhajajo iz zapuščine, pristojna sprejeti takšno izjavo.

37 Ta člen 13 tako določa alternativno pristojnost sodišča, katerega namen je dedičem, ki nimajo običajnega prebivališča v državi članici, katere sodišča so pristojna za odločanje o dedovanju v skladu s splošnimi pravili iz členov od 4 do 11 Uredbe št. 650/2012, omogočiti, da izjavo o sprejetju dediščine ali odpovedi dediščini podajo pred sodiščem države članice, v kateri imajo običajno prebivališče.

38 Navedeno pravilo o sodni pristojnosti je dopolnjeno s kolizijskim pravilom iz člena 28 Uredbe št. 650/2012, ki je del poglavja III te uredbe, ki ureja pravo, ki se uporablja, in ki posebej ureja veljavnost glede oblike takih izjav. V skladu s tem členom so te izjave veljavne glede oblike, če je ta v skladu (a) z zahtevami prava, ki se uporablja za dedovanje (*lex successionis*), ali (b) z zahtevami prava države, v kateri ima oseba, ki da navedeno izjavo, običajno prebivališče.

39 Iz besedila člena 28 Uredbe št. 650/2012 je mogoče razbrati, da je ta določba zasnovana tako, da se veljavnost izjave o odpovedi dediščini prizna, bodisi če so izpolnjeni pogoji, določeni s pravom, ki se uporablja za dedovanje, kadar se uporablja to pravo, bodisi če so izpolnjeni pogoji, ki jih določa pravo države običajnega prebivališča dediča, ki se dediščini odpoveduje, kadar se uporablja zadnjenavedeno pravo.

40 V zvezi s tem je iz člena 13 v povezavi s členom 28 Uredbe št. 650/2012 razvidno – kot je v bistvu navedel generalni pravobranilec v točki 58 sklepnih predlogov – da sta ti določbi tesno povezani, tako da je pristojnost sodišč države članice običajnega prebivališča dediča za sprejemanje izjav o odpovedi dediščini pogojena s tem, da je v dednem pravu, veljavnem v tej državi članici, določena možnost, da se taka izjava lahko da pred sodiščem. Ko je ta pogoj izpolnjen, so vsa dejanja, ki jih je treba opraviti pred sodiščem države članice običajnega prebivališča dediča, ki želi podati tako izjavo, določena s pravom te države članice.

41 Na drugem mestu, kar zadeva cilje, ki se uresničujejo z Uredbo št. 650/2012, je taka razlaga členov 13 in 28 te uredbe potrjena z njeno uvodno izjavo 32, v skladu s katero je cilj teh določb „olajša[ti] položaj dedičev in volilojemnikov, ki nimajo običajnega prebivališča v državi članici, v kateri se obravnava ali se bo obravnavalo dedovanje“. Zato bi morala navedena uredba v skladu z isto uvodno izjavo vsem osebam, ki lahko po pravu, ki se uporablja za dedovanje, dajo nekatere izjave v zvezi z dedovanjem, med katerimi je tudi odpoved dediščini, omogočiti, da takšne izjave

dajo v obliki, določeni s pravom države, v kateri imajo običajno prebivališče, pred sodišči te države članice. Sodišče je v zvezi s tem že pojasnilo, da je namen člena 13 te uredbe v povezavi z uvodno izjavo 32 te uredbe poenostaviti postopke za dediče in volilojemnike z odstopanjem od pravil o pristojnosti iz členov od 4 do 11 te uredbe (sodba z dne 21. junija 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, točka 42).

42 Taka razlaga je poleg tega podprta s ciljem Uredbe št. 650/2012, ki je v skladu z njeno uvodno izjavo 7 omogočiti pravilno delovanje notranjega trga z odpravo ovir za prosto gibanje oseb, ki želijo uveljaviti svoje pravice, ki izhajajo iz čezmejnega dedovanja. Zlasti je v evropskem območju pravice treba učinkovito zagotavljati pravice dedičev in volilojemnikov, drugih oseb, ki so blizu zapustniku, ter upnikov zapuščine (glej v tem smislu sodbi z dne 1. marca 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, točka 35, in z dne 1. julija 2021, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, točki 27 in 34).

43 Tako člen 28(b) Uredbe št. 650/2012 glede izjav o odpovedi dediščini, danih pred sodiščem, ki je pristojno na podlagi člena 13 te uredbe, zagotavlja, da je ta možnost, priznana dediču, ki običajno prebiva v državi članici, ki ni država članica sodišča, pristojnega za odločanje o dedovanju, učinkovita.

44 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da bi glede na omejen obseg pristojnosti sodišča iz člena 13 Uredbe št. 650/2012 vsaka druga razlaga, s katero bi se veljavnost glede oblike izjave o odpovedi dediščini omejevala med drugim tako, da bi zanjo veljale formalne zahteve prava, ki se uporablja za dedovanje, povzročila, da bi se določbam člena 13 in člena 28(b) te uredbe odvzel polni učinek ter bi se ogrozila cilj navedene uredbe in načelo pravne varnosti.

45 Zato, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 64 sklepnih predlogov, spoštovanje cilja Uredbe št. 650/2012, ki je dedičem omogočiti, da izjave o odpovedi dediščini dajo v državi članici svojega običajnega prebivališča, pomeni, da za to, da bi se take izjave štele za veljavne, tem dedičem ni treba opraviti drugih formalnosti pred sodišči drugih držav članic od tistih, ki jih določa pravo države članice, v kateri je taka izjava dana.

46 Glede vprašanja v zvezi s posredovanjem navedenih izjav sodišču, pristojnemu za odločanje o dedovanju, je treba ugotoviti, da je iz zadnjega stavka uvodne izjave 32 Uredbe št. 650/2012 razvidno, da bi morale „osebe, ki se bodo odločile za možnost, da dajo izjavo v državi članici, v kateri imajo običajno prebivališče, […] sodišče ali organ, ki obravnava ali bo obravnaval dedovanje, same obvestiti o obstoju takšnih izjav v roku, ki ga določa pravo, ki se uporablja za dedovanje“.

47 Na podlagi zadnjenavedenega stavka uvodne izjave 32 Uredbe št. 650/2012 je mogoče na prvi pogled razumeti, da je po mnenju zakonodajalca Unije nujno, da se o izjavi o odpovedi dediščini, dani pred sodiščem države članice običajnega prebivališča dediča, obvesti sodišče, pristojno za odločanje o dedovanju. Vendar je treba ugotoviti, da niti člen 13 niti člen 28 te uredbe ne določata mehanizma za posredovanje takih izjav s strani sodišča države članice običajnega prebivališča dediča, ki se je dediščini odpovedal, sodišču, pristojnemu za odločanje o dedovanju. V navedeni uvodni izjavi 32 se kljub temu predvideva, da bodo osebe, ki so izkoristile možnost podati take izjave v državi članici svojega običajnega prebivališča, prevzele odgovornost za obvestitev organov, pristojnih za dedovanje, o obstoju teh izjav.

48 Ker v pravu Unije ni enotnega sistema, ki bi določal predložitev izjav v zvezi z dedovanjem sodišču, pristojnemu za odločanje o dedovanju, je treba uvodno izjavo 32, zadnji stavek, Uredbe št. 650/2012 razumeti tako, da mora oseba, ki je podala izjavo o odpovedi dediščini, storiti, kar je potrebno, da se sodišče, pristojno za odločanje o dedovanju, seznani z obstojem veljavne izjave. Vendar če v roku, ki ga določa pravo, ki se uporablja za dedovanje, to ni bilo storjeno, veljavnosti take izjave ni mogoče izpodbijati.

49 Zato bi morala izjava o odpovedi dediščini, ki jo je dedič podal pred sodiščem države članice svojega običajnega prebivališča v skladu s formalnimi zahtevami, ki veljajo pred tem sodiščem, imeti pravne učinke pred sodiščem, pristojnim za odločanje o dedovanju, če je bilo zadnjenavedeno sodišče seznanjeno z obstojem te izjave, ne da bi za tako izjavo veljale dodatne formalne zahteve, ki jih določa pravo, ki se uporablja za dedovanje.

50 V obravnavanem primeru je iz elementov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, razvidno, da sta nečaka zapustnika podala izjavo o odpovedi dediščini po zapustniku pred nizozemskim sodiščem v skladu s formalnimi zahtevami, ki veljajo pred tem sodiščem, in da se je Amtsgericht Bremen (okrajno sodišče v Bremnu) z obstojem te izjave seznanilo pred odločanjem o dedovanju. Zato je očitno, da bi zadnjenavedeno sodišče navedeno izjavo moralo upoštevati ne glede na to, ali so bile spoštovane druge zahteve in pojasnila, ki jih je to nemško sodišče štelo za potrebne, da bi se taka izjava štela za veljavno. Kot je razvidno iz uvodne izjave 67 Uredbe št. 650/2012, bi namreč dediči morali imeti možnost, da zlahka dokažejo svoj status in/ali uveljavljajo pravice in pooblastila „za hitro, nemoteno in učinkovito urejanje dedovanja s čezmejnimi posledicami v Evropski uniji“.

51 Glede na navedeno je treba na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člena 13 in 28 Uredbe št. 650/2012 razlagati tako, da se izjava o odpovedi dediščini, ki jo je dedič podal pred sodiščem države članice svojega običajnega prebivališča, šteje za veljavno glede oblike, če so bile izpolnjene formalne zahteve, ki veljajo pred tem sodiščem, ne da bi bilo za to veljavnost potrebno, da izpolnjuje formalne zahteve, določene s pravom, ki se uporablja za dedovanje.

Stroški

52 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člena 13 in 28 Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju je treba razlagati tako, da se izjava o odpovedi dediščini, ki jo je dedič podal pred sodiščem države članice svojega običajnega prebivališča, šteje za veljavno glede oblike, če so bile izpolnjene formalne zahteve, ki veljajo pred tem sodiščem, ne da bi bilo za to veljavnost potrebno, da izpolnjuje formalne zahteve, določene s pravom, ki se uporablja za dedovanje.

Podpisi